įvairaus dydžio, nuo 15x10x8 cm iki 70x60x 50 cm. Įžemis pasiektas 1,2 m gylyje. Radiniai perduoti į Skuodo muziejų.

Vilniaus St. 1A

In 2015, a field evaluation (two test pits totalling 5 m²) was conducted on the plot at Vilniaus St. 1A in the town of Skuodas. Test pit 1 (2x1 m) yielded a fragment of 19th-century stone paving atop late 16th–18th-century archaeological layers and finds (Figs. 1–2). Test pit 2 (2x1.5 m) contained an archaeologically valuable 17th–18th-century cultural layer, which had fragments of a destroyed wooden structure with no clear purpose (Fig. 3).

TRAKAI

Birutė Lisauskaitė

Birutės gatvė 21

2015 m. žvalgomieji tyrimai atlikti sklype Birutės g. 21, Trakuose. Tyrimų metu numatytoje užstatyti sklypo dalyje iškasti 7 žvalgomieji šurfai, iš kurių 4 buvo 1,5x1,5 m dydžio, o 3 šurfai – 1x1 m dydžio, t. y. ištirtas 12 m² plotas.

Birutės gatvė yra viena seniausių Trakų mieste. Ji susiformavo miesto kūrimosi pradžioje, XIV a. II pusėje. Šis kelias, vėliau ilgą laiką vadintas Klebono, Bažnyčios ar Jurisdikos gatve, eidamas miesto R pakraščiu, jungė salas arba salų grupes. Šalia jo stovėjo ne tik katalikų bažnyčia, bet dar bent keli kitų konfesijų religinės paskirties statiniai, gyveno tų konfesijų miesto gyventojai. XVII a. II pusėje, kai pagrindine Trakų miesto gatve tapo dabartinė Vytauto gatvė, Birutės gatvės reikšmė sumenko.

Nagrinėjamas sklypas suformuotas vadinamos Ponežerio pelkės ŠV pakraštyje. Šią pelkę iki pat XX a. II pusės maitino paviršiniai krituliai ir Bernardinų (Lukos) ežero vanduo, kuris į miesto teritorijoje esančią pelkę patekdavo užpelkėjusiu kanalu ties dabartiniais sklypais Birutės g. 30, 32. Nuslūgus Trakų ežerams, apie 1967 m. kanalas ir pati pelkė buvo pradėta užpilti įvairiomis statybinėmis šiukšlėmis ir žvyru.

Tyrimų metu nustatyta, kad sklypo teritorija iš esmės pertvarkyta XX a. 8 dešimtmetyje. Neaišku kodėl nagrinėjamo sklypo teritorijoje buvo nukastas ir išvežtas nežinomo storio paviršinis žemės sluoksnis. Vėliau pelkės pakraštyje buvusi žemuma išlyginta supilant 0,45–1,2 m storio atvežtinį žemės sluoksnį su smulkiomis statybinėmis griuvenomis. Tokiu būdu susiformavo 0,6–1,75 m storio supiltinis sluoksnis.

Numatytoje užstatyti sklypo ŠV dalyje kastuose šurfuose 1–5 rastas 10–70 cm storio XVI–XVII a. archeologinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais (1 pav.) ir šurfe 2 – spėjamo XVII–XVIII a. statinio pamato liekanomis. Pastatas greičiausiai stovėjo dabartinės Birutės gatvės trasos ŠV pakraštyje.

Šurfuose 1, 3 ir 5 rasta pavienių radinių – molinių indų, ornamentuotų horizontalių griovelių, įkartėlių ir bangelių ornamentu, fragmentų bei lovinės čerpės fragmentas, datuojami

1 pav. Molinis švilpukas iš šurfo 2. B. Lisauskaitės nuotr.
Fig. 1. The earthenware whistle from test pit 2

XV a. Dėl mažos tyrimų apimties ir XX a. 8 dešimtmečio pabaigoje vykdytų žemės darbų negalima spręsti apie šio sklypo laikotarpio kultūrinio sluoksnio išlikimą.

Birutės St. 21

In 2015, a field evaluation was conducted on the plot at Birutės St. 21, Trakai. In the part of the plot foreseen for development, seven test pits, four 1.5 x 1.5 m, three 1 x 1 m (a total of 12 m²) were excavated. This plot had been laid out beside Birutės Street on the NW edge of the so-called Ponežeris marsh. The large-scale earthwork carried out on the plot in the 1970s greatly damaged the cultural layer. A 10–70 cm thick, 16th–17th-century archaeological layer with contemporaneous finds and isolated 15th-century finds was discovered in test pits 1–5 (Fig. 1), which were located in the NW part of the plot foreseen for development.

Birutė Lisauskaitė

Karaimų gatvė 1A

Rengiant teritorijų planavimo dokumentą – sklypo detalųjį planą, žvalgomieji tyrimai atlikti Karaimų g. 1a, Trakuose (UK 27125, UK 27125), Trakų istorinio nacionalinio parko urbanistinio draustinio teritorijoje.

Nagrinėjama teritorija – tai aikštės, kuri buvo suformuota XIV a. pabaigoje, R pakraštys. Laisvas miesto plotas prieš Pusiasalio pilį ilgą laiką turėjo karinę reikšmę. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad šalia jos palaipsniui kūrėsi kariai, amatininkai ir kiti pilį aptarnaujantys žmonės. Pasikeitus kariavimo būdui ir technikai, prieš pilį buvęs laisvas apšaudymo laukas neteko karinės reikšmės ir jame XV a. II pusėje atsirado pirmieji statiniai. Išlaikydami tradicijas, čia sklypus įsigijo pirkliai ir prekybininkai. Teritorija imta intensyviai naudoti turgams ir prekymečiams. Gali būti, kad XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje ji jau buvo nemenkai užstatyta. Iš esmės nagrinėjama teritorija pasikeitė XIX a. viduryje, kai urbanistinius reikalavimus ir užstatymo modelius bei architektūrą pradėjo reglamentuoti Rusijos imperijos įstatymai. Tada teritorijoje Bernardinų (Lukos) ežero link, ankstesnio Karaimų gatvės tęsinio vietoje buvo suformuota nauja gatvė ir pradėjo formuotis užstatymas, kuris jau XX a. pradžioje buvo ypač tankus (1 pav.). Dar 1940 m. tarybų valdžia spėjo nusavinti miestelėnų sklypų, priėjusių prie ežerų krantų, dalis, ir bandydama miestui suteikti kurorto įvaizdį, pradėjo pakrantėse įrenginėti pėsčiųjų takus. Šiuos darbus nutraukė II Pasaulinis karas.

1947 m. liepą ypač tankiai teritorijoje stovėję gyvenami namai, išlikę II Pasaulinio karo metu, sudegė kartu su visa Trakų miesto centrine dalimi. Sudegę namai šioje miesto dalyje nebuvo atstatyti. Apie 1961 m. teritorijoje tarp Karaimų ir Vytauto gatvių bei Bernardinų (Lukos) ežero pakrantės buvo įrengtas skveras, t. y. pasodinti medžiai, padaryti takai su apšvietimu bei suoliukais.

2015 m. tyrimų metu sklypo teritorijoje, planuojamoje užstatyti sklypo dalyje buvo iškasti 6 šurfai (1,5x1,5 m dydžio), ištirtas 13,5 m² plotas. Tyrimų metu nustatyta, kad tirtoje skvero PV dalyje yra susiformavęs XV a. pabaigos – XX a. I pusės 1,7–2,1 m storio kultūrinis sluoksnis su radiniais bei archeologinėmis ir architektūrinėmis struktūromis. Uždurpėjusi ir, matyt, drėgna ežero pakrantė dabartinio skvero teritorijos V ir ŠV pakraštyje priėjo beveik iki dabartinės Vytauto gatvės sankasos ir greičiausiai iki XV a. pabaigos nebuvo